

כבר זמן רב שזה עומד לי על קצה הלשון, ממחר להשתחרר כנצרה של אקדח דרוך. זה מתחיל בסיבובים שאני עושה עם האוטובוס ברחבי העיר וממשיך בהצצה מהירה לעבר חנויות הבגדים שאין לי בעצם מה לחפש בהן. לפעמים נדמה לי שההשתקפות שלי מבעד לחלונות הראווה צועקת את סיפור חיי, שבועט וסוער בקרבי. ולא פעם, כשנדמה כי אין איש מבין העוברים והשבים שמביט בי ואינו מגלה את תלמי הסוד החרושים על פניי, ומראות הרחוב הסואן חולפים במהירות מבעד לחלון האוטובוס, והזקנה שעל ידי שואלת בקול צרוד וישן: "מה אתה מחפש שם בחלון איש צעיר?", אני פורש בפניה את תשובתי, פלח פלח. ואט אט עסיס חיי פורץ החוצה, כמו הכעס שמקנן בי מאז.

שנים חלפו מאז. ניצני פרחים עלו וקמלו, ועונות השנה נעו כמו עננים בשמי לילה. ועדיין אני יכול להריח את ריח תלתליה השחורים. ריח מתוק וחרוף שנדבק בבגדים וגורם לך לחצות גאיות והרים כדי להגיע אליה.

שעות ספורות לפני שהכרנו בישר לי הרב כי היא נענתה להצעתו להיפגש איתי. הכול ידוע מראש ובכל זאת, חדש ורענן. "פנינה", הוא אמר לי. "פנינה כשמה כן היא", הוא תיאר בנינוחות, ואני יכולתי לשמוע את החיוך שנמתח על שפתיו הרחבות.

מפעם לפעם סיפר לי עליה, בזמן שלמדנו עין איה בחברותא בזמן סדר צהריים. על השולחן הקטן שניצב בינינו היו פתוחים הספרים, הספרים הגדולים העבים ואיתם סגור ליבי. ובתוך שהיה משרטט באצבעות ידיו הארוכות עיגולים קטנים על מפת משבצות השחור-לבן, אמר לי הרב שהיא, בת טיפוחיו, "בחורה עדינה ושמה". ואני רציתי. הוי כמה רציתי לפגוש בה. בכל פעם שעלתה ההצעה הרגשתי תסיסה עדינה בבטני, ובכל פעם מחדש התאכזבתי לגלות שהיא נפגשת כרגע עם מישהו אחר והיכרותנו תיאלץ להמתין, אם בכלל תתרחש. בתיאוריו היא הייתה נעימה ומתוקה כמו שרק הייתי רוצה, ומתמסרת לחיים שביקשתי לחיות כפי שמעולם לא הודיתי בכך.

ברחוב, בשיטוטי הערב האינסופיים, אני יכול לחוש בה צועדת לצידי ממש כמו אז. אני יכול להרגיש את העלים היבשים מתפוררים לפיסות עדינות תחת נעליה, למשש בידי החשופות, עקצוצי זיכרון מפגישות שכשלו, וניחוח של היכרות טרייה עולה באפי ומתערבל בסקרנותי לתהות על קנקנה.

אוויר הערב הצונן של ירושלים מזמין אותנו החוצה, מלטף, מחבר לבבות חמים תחת המעטה הקר. בחזיוני לבושה היא בחצאית שחורה שקפלים קפלים לה בתחתיתה ובסוודר ורוד ממש כמו אז ונראה שהיא אינה רגילה בצינה הירושלמית המפתיעה של חודש אלול. כשהצעתי לה בפגישתנו הראשונה את מעיל הפליז שלבשתי, היא סירבה בביישנות. הרגשתי שהפרזתי.

מצאנו את עצמנו מדברים על עניינים פשוטים. הרגלים של יומיום שכל אחד מאיתנו הופתע עד כמה קל הפעם לתאר אותם בפני זר. היא דיברה בכנות על ילדותה בתל אביב ועל בחירתה

האמיצה בחיים של קדושה למורת רוחם של הוריה והתפלאה לגלות עד כמה בחור כמוני, שגדל בשיבות הטובות ביותר, יכול לחלוק איתה נפש ונשמה ורוח.

עד מהרה נמתחה בינינו שפה משותפת רק לנו. למדתי להעריך את אומץ ליבה ואת יכולתה לעמוד מול לחצי הסביבה. צעדנו הרבה ושוחחנו הרבה, ובזמני ההפוגה שעשינו כשגמענו את רחובות ירושלים במשך שעות שיחקנו משחק שהיה סוד של שנינו. "בילדותי", היא המתיקה בעדינות אופיינית לה, "בכל פעם כשחזרתי מחוג בלט הייתי חולפת על פני הבניינים בדרך הביתה ומבעד לחלונות הבתים היו בוקעים קולות ומראות. הייתי מדמיינת מי גר שם מאחורי החלון ומנסה לשרטט איך הם מרגישים בביתם ואם נעים להם וטוב". "ותמיד נדמה", המשכתי אותה, "שהם מרגישים טוב כל כך זה עם זה. כמדומני", הוספתי, "שאת ואני היחידים שמכירים את זה בכל היקום כולו", ושנינו הבטנו זה בזו ויכולנו לדמיין מי נמצא בריבועים הקטנים המוארים בתוך הבניינים שעל פניהם חלפנו, שהיו בית למשפחה שגרה שם, נוכחת אך לא יודעת שצופים בה.

"מה עושים כעת בדירה שמולנו?" שאלתי ערב אחד בעודנו צועדים, חושש מחד שיגלו אותנו משקיפים לעבר החלון אך סקרן לדעת אם נחלוק מחשבה משותפת. כל שיכולנו לראות היה אהיל סרוג עוטה את המנורה התלויה מעל שולחן מהגוני עגול ורחב וכיסאות עם מסעדים מרושתים שבצבצו מבעד לאדן החלון, אך יכולנו להרגיש אווירה משפחתית וחום. "אב המשפחה שעון בכיסא נדנדה מעץ", תיארתי את שחזיתי בעיני רוחי... "אוחז בידיו עיתון", היא הוסיפה משלה. "הוא עובד קשה במפעל כלשהו באזור התעשייה", נימקתי, "וכולם ממתינים לארוחת הערב"... "מרק מהביל שמתבשל כעת", היא לחשה. "עם המון עדשים כתומות", תיבלתי.

וכך היא הוסיפה ואני השלמתי ואני הוספתי והיא השלימה, והמשכנו ובדינו סיפורים כמספר החלונות בירושלים עד שהעייפות הכריעה את העיניים והדשא ששכבנו עליו כבר נרטב מטל הלילה והכתים את מעיל הפליז המגולגל שהנחתי תחת ראשה. אז אספנו את עצמנו לאט, וליוויתי אותה לדירתה ואני המשכתי לחדרי בישיבה, מתאר לעצמי שמחר שוב אתקשה להרים את גופי העייף ולקום מן המיטה לתפילה. משתדל לסלק ממחשבותיי את מבטיהם של חבריי כשאכנס שוב לבית המדרש מאוחר.

אני זוכר רק במעורפל איך הכול התחיל, שלא לומר נגמר. לפעמים אני תוהה אם זה הגיל או הניסיון הנואש לשכוח. מבעד לאדי התה הרווח של הרב, תלתלי זקנו רוטטים קלות וכף ידו החמה עוטפת את כוס הזכוכית, ומפת השולחן שהמשבצות בה הפכו מטושטשות, דרך הדמעות שהציפו את עיני ומילאו את החדר. טלטלת השאלה שהניח לפניי על נוסח הכתובה במקרה שבו הכלה אינה בתולה העירה בי שדים שחשבתי שהשכבתי לישון לנצח. אני זוכר את המילים חזרה בתשובה, עבירות ומחילה אך דבר מזה לא הניח את דעתי. כי כל שהצלחתי לשמוע באותם רגעים היה את הלב הדוהר מפחד מצמית שמא, ומה יגידו כולם אם ישמעו מילים אחרות, נטע זר באדמת הנוסח המוכר כל כך שכל בחור ישיבה מכיר כמעט בעל פה. וכשאספתי את תיק הגב שלי ויצאתי בסערה מהחדר רק רציתי לאתחל את קורות חיי. מתעלם מהרב, שענינו החודרות באכזבה יוקדת דולקות בגבי.

משיחת הטלפון שבה חציתי את חיינו לשניים אני זוכר את אגלי הזיעה על כפות ידיי כשנכרכו בחוזקה על המוט באוטובוס מחשש שאתהפך בכל רגע ממש. איך קולה החם התרסק לרסיסים ואיך התחננה וביקשה שאשקול שוב כי אהבה כזאת מוצאים פעם בחיים, וגם זה במזל רב. וכששאלה מדוע לבטל, אולי פשוט לחשוב על זה, לתת לפחדים לנוח, לעבד את הכול, לטייל קצת בנבכי הנפש לפני שעושים צעד כזה בלתי הפיך, עניתי לה שאיך שלא אסתכל על זה, ולכל מקום שרק אפנה, מבטיהם של חבריי לא נותנים לי מנוח.

ואת ההזמנה. שעליה כתוב היה שמה באותיות של זהב רגע לפני שחייה נקשרו בחייו של אחר, מציצה מבעד לספרים על שולחנו של הרב זמן מה לאחר מכן בחדר שאליו לא שבת, דומה כל כך כי טביעת ידה ניכרת בה, אך שונה עד כאב מההזמנה שעיצבנו יחד בבית הדפוס. עדות לכך שהיא המשיכה בחייה ולא ויתרה, ואני נותרתי בבדידותי.

לא פעם, בערבי הקיץ המהבילים של תל אביב, אני סובב את המבנים הישנים בדרומה של העיר. מאתר בתים כלבבי, עומד מאחורי גדרות האבן ומקשיב לשקט. ומאי שם צצים שברי קולות, בדידים של צחוק, רסיסי משפטים שממלאים את תצרף חייה של המשפחה שמתגוררת שם. ושוב אני עומד, מאחה מילים לכדי שיחה מפוארת, מחפש רמזים לעתיד לבוא, מדמיין שעוד רגע היא תצא אליי ותזמין אותי לביתנו, וריח מרק העדשים המתובל בכמון ימלא את החלל.

וכשהלילה שוכך, אני צועד בשקט אל האוטובוס ושב לירושלים, כנווד הכמה למלא את הריק שהותיר המשקה בבקבוק הזכוכית שנושא הוא בתוכו כל חייו. ותחושה חמוצה מרירה מטפסת ועולה וממלאת את פי, סותמת את הגולל על עסיס חייו.